

แนวทางการพัฒนาความรู้การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด
Development of Community Enterprises Accounting Knowledge
in the Laem Ngop District, Trat Province

วิชิต เอียงอ่อน^{1*}, อลิษา ประสมผล², กัลยรัตน์ เจียมโฆสิต³, ฉวี สิงหา⁴, วราภรณ์ ศรีบัณฑิต⁵,
วัชรินทร์ อรรถศรีวร⁶ และ ยุทธนา พรคอนันต์⁷

Wichit Aiangoon^{1*}, Alisa Prasompol², Kanyarut Chaiamkosit³, Chawee Singhad⁴,
Waraporn Sornbundid⁵, Watcharin Akkasriworn⁶ and Yuttana Pukanan⁷

^{*1,2,3,4,5,6,7}หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี รหัสไปรษณีย์ 22000

^{*1234567}Bachelor of Accountancy Program, The faculty of Management Sciences,
RambhaiBarni Rajabhat University, Chanthaburi 22000

Received : 2022-04-26 Revised : 2022-05-31 Accepted : 2022-06-06

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและอุปสรรค การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในเขตอำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด จำนวน 37 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 74 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมฉบัง เป็นเพียงการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ไม่มีการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน และเป็นการจัดทำบัญชีแบบง่าย ๆ ด้วยมือและใช้เพียงเครื่องคิดเลขเป็นส่วนใหญ่โดยประธานวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีวุฒิศึกษาลดกว่าปริญญาตรี โดยมีสำนักงานเกษตรอำเภอแหลมฉบัง เป็นผู้ดูแลรวมถึงประสานงานด้าน

ต่าง ๆ มีการจัดอบรมการทำบัญชีเป็นครั้งคราว 2) สภาพปัญหาและอุปสรรค ในการจัดทำบัญชีในภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้านเอกสาร วิธีการจัดการเอกสารทางบัญชี ด้านเครื่องมือและสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี และด้านการประสานงานและความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรค ในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ทั้ง 4 ด้านในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีปัญหาและอุปสรรคด้านเครื่องมือและเครื่องและสารสนเทศใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีมากที่สุด 3) แนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนควรได้รับส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมเพิ่มเติมจากภาครัฐและเอกชนในทุกด้าน อย่างต่อเนื่อง ควรมีคู่มือการปฏิบัติงานด้านการบัญชีและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางบัญชีมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดทำบัญชีเป็นไปในแนวทางเดียวกันและง่ายต่อการตรวจสอบต่อไป

คำสำคัญ : การบัญชี, วิสาหกิจชุมชน, แนวทางการพัฒนาความรู้

*วิชิต เอียงอ่อน

E-mail: wichit.a@rbru.ac.th

Abstract

The objective of this research was to study the current state, problems, and difficulties in accountancy of the community enterprise in Laem Ngop District, Trat province, to determine the guidelines for enhancing accounting knowledge of community enterprises. The population was 74 community enterprise accountants in the Laem Ngop District, Trat Province, divided into 37 groups of two accountants. A questionnaire was applied to collect data. The statistics used included percentage, mean, and Standard Deviation (S.D.). The research results showed that the current method of community enterprise accountancy in Laem Ngop District, Trat province was a simple income-expense account without financial statements and profit and loss statements. All were created manually and calculated mainly using a calculator by the President of the Community Enterprise educational level, who was below a bachelor's degree and was in charge of the Laem Ngop Agriculture Accountancy Office. Accountancy training was organized occasionally. Furthermore, the overall problems and difficulties in accountancy included four aspects, accounting knowledge and understanding of the accountant, documents and accounting documents management, accounting tools and information, and coordination and cooperation of outsider agencies. The research results illustrated that the overall problems and difficulties of the four aspects were at a high level. Accounting tools and information was the most problematic issue. The

guidelines for enhancing community enterprise accounting knowledge emphasized the ongoing promotion and support of the government and private sector training. The accounting manual and the accounting information technology user guide should be provided to set the standard of accountancy and facilitate audits.

Keywords : Accountancy, Community Enterprise, Guidelines for enhancing knowledge

1. บทนำ

การส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนเป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของรัฐบาล ในอดีตที่ผ่านมา รัฐบาลได้ออกกฎหมายส่งเสริมให้คนในชุมชนรวมตัวกันนำความรู้ ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น มาผลิตเป็นสินค้าและบริการเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ตรงกับความต้องการของตลาด สามารถสร้างรายได้และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้ชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน กฎหมายดังกล่าวนี้ เรียกว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรมีหน้าที่รับผิดชอบและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่ประกอบกิจการสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน และร่วมมือกับหน่วยงานภาคี เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนทุกประเภทกิจการ [1]

วิสาหกิจชุมชน เกิดขึ้นจากการประกอบการหรือกิจการของชุมชนที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของ และร่วมกันดำเนินการ โดยการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าและบริการตอบสนองการพึ่งตนเองและการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชนตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงโดยกลุ่มคนหรือคณะ

บุคคลที่ดำเนินการ ประกอบกับ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมให้กฎหมายมีความทันสมัย โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนครั้งนี้ ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนมีการประกอบกิจการอย่างเป็นระบบและมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนที่มีความพร้อมประกอบกิจการในรูปแบบของนิติบุคคลมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัด และให้กรมส่งเสริมการเกษตรอำนวยความสะดวกวิสาหกิจชุมชนในการจดทะเบียนนิติบุคคล ประกอบกับข้อ (5) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 กำหนดว่า ต้องจัดให้มีการอบรมและให้ความรู้แก่วิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการประกอบกิจการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นในชุมชนนั้น ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้านที่จำเป็นแก่วิสาหกิจชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด [1] ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจึงมีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำบัญชี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ควบคุมการดำเนินงาน และเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจวางแผนและควบคุมการดำเนินงานการบริหารจัดการในส่วนงานต่าง ๆ ของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ข้อมูลทางบัญชี ที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ ข้อมูลทางการบัญชีที่สำคัญ คือ เอกสารสรุปผลข้อมูลทางการเงินของกิจการ หรือที่เรียกว่า งบการเงิน ที่จัดทำโดยผู้ทำบัญชี ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถนำข้อมูลทางการเงินจากรายงานทางการเงินมาช่วยในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยมีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ดำเนินการส่งเสริมการจัดทำบัญชีในโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง และใช้บัญชีเป็น

เครื่องมือในการตรวจสอบฐานะการเงินของวิสาหกิจชุมชน โดยได้กำหนดมาตรฐานการบัญชีและการควบคุมภายในที่ดีขึ้น ซึ่งในปัจจุบันสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการรายงานทางการเงินให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น ดังนั้น ทางกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ย่อมตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศเช่นเดียวกัน รวมทั้งผู้รับผิดชอบทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ที่นักวิจัยทำการศึกษาวิจัยและมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ไสลด สุนิตา ปรีดา [9] ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของผู้จัดทำบัญชี ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า การจัดทำบัญชีมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และปัญหาอยู่ในระดับมาก เป็นการขาดความรู้ ความเข้าใจการจัดทำบัญชีวิสาหกิจได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน [9]

จังหวัดตราดเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกของประเทศไทย ประมาณเส้นรุ้งที่ 1 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 102 องศาตะวันออกอยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 743 เมตร มีพื้นที่ประมาณ 2,819 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,761,875 ไร่ โดยมีอำเภอทั้งหมด 7 อำเภอ มีประชากรรวมทั้งสิ้น 229,429 คน [10] การดำเนินงานด้านวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันของจังหวัดตราด ทั้ง 7 อำเภอ มีวิสาหกิจชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 247 กลุ่มด้วยกัน เฉพาะวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ที่นักวิจัยจะทำการศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 37 กลุ่ม [5] เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีวิสาหกิจชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงของจังหวัดตราดจำนวนมาก เช่น งามบายจาก ผลิตภัณฑ์ของ วิสาหกิจชุมชนสืบสานตำนานแหลมงอบ ก.ไก่ต้มเมกรอบ ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนก.ไก่ต้มเมกรอบ ปลาโคกแดดเดียว ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนพื้นฟูอาชีพบ้านยายม่อม ฯลฯ เป็นต้น

จากที่กล่าวมา การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนถือว่าเป็นงานสำคัญงานหนึ่ง ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “แนวทางการพัฒนาความรู้การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขต อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด” เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดทำบัญชี สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ให้มีความถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การควบคุมบริหารงานด้านการบัญชี รวมถึงการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้และสร้างผลตอบแทนให้แก่สมาชิก อำนวยประโยชน์ แก่ชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2.3 เพื่อศึกษาแนวทาง การพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด จำนวน 37 กลุ่ม ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้จากความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยการสุ่มตัวอย่าง วิสาหกิจชุมชนละ 2 คน ๆ รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 74 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการจัดทำบัญชีและ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด โดยครอบคลุมกรอบแนวคิด 4 ด้าน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะสำรวจรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี 2) ด้านเอกสารวิธีการจัดการเอกสารทางบัญชี 3) ด้านเครื่องมือและสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี 4) ด้านความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน

3.3 การสร้างเครื่องมือและการตรวจเครื่องมือการวิจัย

3.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

3.3.2 กำหนดกรอบกรอบแนวคิดการวิจัยร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความรู้

ด้านการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอ
แหลมงอบ จังหวัดตราด

3.3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านที่จะทำการศึกษาพิจารณาแบบสอบถามจำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่า Index Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.97 นอกจากนั้นผู้เชี่ยวชาญยังตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ หลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญเสนอเพื่อขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2564

3.3.4 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์และไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 กลุ่ม แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอน บาค (Cronbach) ซึ่งต้องมีค่าตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ดี [8] แบบสอบถามฉบับนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95

3.3.5 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

3.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นสภาพปัจจุบันการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน จากแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน แต่ละ

วิสาหกิจชุมชนทั้ง 37 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

3.4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด จากแบบสอบถามตอนที่ 3 แต่ละด้าน มาหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลผล และกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ [7]

ค่าเฉลี่ย	ระดับปัญหาและอุปสรรค
4.50 - 5.00	มากที่สุด
3.50 - 4.49	มาก
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	น้อย
1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

3.4.4 ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด จากแบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency) และนำข้อมูลข้อเสนอแนะมาบรรยาย

3.4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

4. ผลการวิจัย

4.1 ด้านสภาพปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลวิจัย พร้อมกับสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

ทั้ง 37 แห่ง ๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 74 คน สามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละด้านได้ ดังนี้

4.1.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน การเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนที่จัดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 37 แห่ง มีการจัดทำบัญชีแบบบันทึกบัญชีเป็นรายรับ-รายจ่ายประจำวัน เท่านั้น เนื่องจากผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการบัญชีมา ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในการทำบัญชีค่อนข้างน้อย โดยประธานวิสาหกิจชุมชน เป็นผู้จัดทำบัญชี ส่วนในด้านการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกส่วนใหญ่จะได้เข้าอบรมจากหน่วยงานภายนอก เช่น กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ จังหวัดตราด เป็นต้น โดยจัดอบรมปีละ 1 ครั้ง ๆ ละ 3-6 ชั่วโมง เป็นต้น

4.1.2 ด้านเอกสาร การรวบรวมเอกสารทางบัญชีและการจัดเก็บข้อมูลทางการเงิน พบว่าวิสาหกิจชุมชนในภาพรวม มีการจัดเก็บเอกสาร และรวบรวมเอกสารทางการเงินบัญชี โดยการแยกรายรับ-รายจ่ายออกจากกัน และเก็บเข้าแฟ้ม เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา และง่ายต่อการลงบัญชี รองลงมา คือ ไม่มีการจัดเก็บเอกสารและบางครั้งอาจมีการละเลยทิ้งเอกสารไปบ้างในบางครั้ง ทำให้เกิดเอกสารสูญหาย และเกิดความผิดพลาดในการบันทึกบัญชีในบางครั้ง

4.1.3 ด้านการบันทึกรายการทางการเงินบัญชี และการจัดทำสมุดบัญชีแยกประเภท การจัดทำรายงานทางการเงิน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะการเงิน งบรายรับ-รายจ่าย เป็นต้น พบว่าวิสาหกิจชุมชนจัดทำ รายงานทางการเงินเฉพาะ งบรายรับ-รายจ่าย ไม่มีการจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน และงบกำไรขาดทุนแต่อย่างใด และรองลงมา มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ไม่ได้จัดทำรายงานทางการเงินและสุดท้ายคือ ไม่มีการจัดทำบัญชีและไม่ได้จัดทำรายงานทางการเงิน เป็นต้น

4.1.4 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน พบว่า วิสาหกิจชุมชนใช้เพียงเครื่องคิดเลขมาช่วยในการทำงานด้านบัญชีเท่านั้น และการจัดทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นการจัดทำด้วยมือ เป็นการบันทึกบัญชีแบบรายรับ-รายจ่าย ตามความเข้าใจของผู้ทำบัญชีเท่านั้น เนื่องจากผู้ทำบัญชีไม่มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชีที่เพียงพอ และไม่ได้เข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงอบรมการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านการบัญชี มีเพียงบางวิสาหกิจชุมชนเท่านั้น ที่นำเครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำบัญชี แต่ไม่มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาช่วยในการจัดทำบัญชีแต่อย่างใด เป็นเพียงการใช้โปรแกรมพื้นฐานเท่านั้น

4.1.5 ด้านการประสานงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเกษตรอำเภอแหลมงอบ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการเข้ามาดูแลการดำเนินงาน การจดทะเบียนของวิสาหกิจชุมชนในทุกด้าน รวมถึงด้านการจัดทำบัญชี มีการจัดอบรมทางด้านการทำบัญชีให้กับวิสาหกิจชุมชนเป็นต้น

4.2 ด้านสภาพปัญหา และอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

ตารางที่ 1 สภาพปัญหา และอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี	4.06	1.033	มาก
2. ด้านเอกสารและวิธีการจัดการเอกสารทางบัญชี	4.19	1.105	มาก
3. ด้านเครื่องมือและสารสนเทศใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี	4.35	0.911	มาก
4. ด้านความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยงานภายนอก	2.73	0.926	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.83	0.993	มาก

สภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และ ปานกลาง 1 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านเครื่องมือและสารสนเทศใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี ($\bar{X} = 4.35$, $S.D. = 0.911$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเอกสารและวิธีการจัดการเอกสารทางบัญชี ($\bar{X} = 4.19$, $S.D. = 1.105$) ด้านความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ($\bar{X} = 4.06$, $S.D. = 1.033$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยงานภายนอก ($\bar{X} = 2.73$, $S.D. = 0.926$) ตามลำดับ

4.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อเสนอแนะ จำนวน 31 คน จาก 74 คน คิดเป็น ร้อยละ 41.89 โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการจัดอบรม เรื่อง การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอหรือมีหน่วยงานอื่น ๆ มาจัดอบรมจะส่งเจ้าหน้าที่ไปร่วมอบรมด้วย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 17.57 รองลงมา คือ ควรกำหนดแบบฟอร์มและลดปริมาณเอกสารในการทำบัญชีลงเนื่องจากในปัจจุบันถ้าทำตามระบบบัญชีมีมากเกินไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 16.22, ควรมีการลดจำนวนเล่มในการจัดทำบัญชีตามระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชนลง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.05 และสุดท้าย คือ ควรมีเอกสารหรือคู่มือการปฏิบัติงานด้านการบัญชี ให้กับทุกวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำบัญชี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.36

5. อภิปรายผลวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ในเขตอำเภอแหลมฉบัง จังหวัดตราด ผู้วิจัยมีอภิปรายผล ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมฉบัง จังหวัด

ตราด พบว่า ในภาพรวมวิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชีเฉพาะรายรับ-รายจ่ายประจำวันโดยมีประธานวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ทำบัญชีเอง ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการบัญชี ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีและได้รับการอบรมทางบัญชี ปีละ 1 ครั้ง ประมาณ 3-6 ชั่วโมง/ครั้ง โดยสำนักงานเกษตรอำเภอแหลมฉบัง เป็นผู้ดูแลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน รวมถึงเรื่องการประสานงานการจัดอบรมความรู้ด้านการจัดทำบัญชี มีการอบรมการจัดทำบัญชีให้เป็นครั้งคราว ส่วนเอกสารทางการบัญชี เช่น สมุดเงินสด ใบเสร็จรับเงินเป็นต้น มีการแยกเอกสารที่เป็นรายรับ-รายจ่าย ออกจากกัน มีการเก็บเข้าแฟ้ม เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหาและสะดวกต่อการลงบัญชี การจัดทำรายงาน รายงานเฉพาะ งบรายรับ-รายจ่ายเท่านั้น ไม่มีการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน ฯลฯ เครื่องมือที่ใช้ในการทำบัญชี ส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนใช้เครื่องคิดเลขมาช่วยการทำบัญชี ไม่มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย เนื่องจากการลงบัญชีของวิสาหกิจชุมชน โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดทำบัญชีด้วยมือ เป็นเพียงลักษณะการจัดทำบัญชีแบบง่าย ๆ ตามความเข้าใจของผู้ทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก ทานานิมิตรกุลชัย [4] ศึกษาเรื่อง แนวปฏิบัติและปัญหา ในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนส่วนมากมีแหล่งความรู้ในการจัดทำบัญชีจากการฝึกอบรมส่วนใหญ่ยังเลือกวิธีการจดบันทึกบัญชีด้วยมือตามความเข้าใจส่วนตัวมากกว่าการนำระบบคอมพิวเตอร์มาทำฐานข้อมูลการบัญชี งานบัญชีที่ได้จึงไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทางธุรกิจได้ นอกจากนี้ยังขาดกฎและข้อบังคับและผู้รับผิดชอบติดตามการรายงานทางการเงินของโครงการเป็นเหตุให้เกิดความสับสนจนเกิดข้อผิดพลาดและไม่ให้ความสำคัญต่องานบัญชีในที่สุด ในขณะที่ปัจจัยส่งเสริมที่จำเป็นคือการจัดตั้งศูนย์ให้

คำปรึกษาทางการบัญชีเพื่อทำหน้าที่ให้การอบรม เผยแพร่ความรู้ [4]

5.2 ผลการศึกษา สภาพปัญหาและอุปสรรค การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเครื่องมือและสารสนเทศใช้ในการปฏิบัติงานด้านบัญชี มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิร อ้นวิวัฒน์ [6] ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าปัญหาด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 รองลงมา คือ ด้านเอกสารและวิธีการจัดการเอกสารทางบัญชี [6]

5.3 แนวทางการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด โดยมีแนวทางในการพัฒนาความรู้วิสาหกิจชุมชนควรได้รับส่งเสริม และสนับสนุนการฝึกอบรมเพิ่มเติมจากภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นด้าน ความรู้ความเข้าใจ การจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการจัดการเอกสารทางบัญชี ด้านเครื่องมือและสารสนเทศในการปฏิบัติงานด้านบัญชีอย่างต่อเนื่องตลอดทุกปี หรืออย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง หรือมากกว่านั้น หลังจากอบรมควรมีการติดตามผลของการนำไปใช้ว่ามีปัญหาหรืออุปสรรค มากน้อยเพียงใด สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ และเป็นการเพิ่มศักยภาพการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนให้มีความถูกต้อง แม่นยำมากขึ้น สามารถนำข้อมูลไปใช้งานได้จริง รวมถึงควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการบัญชีและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชีมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดทำบัญชีเป็นไปในแนวทางเดียวกันและง่ายต่อการตรวจสอบต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลกรณ โฆษิตคณิน และคณะ [3] ได้ทำการศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม 1. ภาครัฐควรจัดให้มี

เจ้าหน้าที่เข้ามาอธิบายให้วิสาหกิจชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี และเกิดความรู้สึกต้องการจะทำบัญชี โดยกลุ่มนั้นจะต้องจัดหาผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่มีความรู้ความสามารถด้านบัญชีเพื่อจัดทำบัญชีและออกรายงานทางการเงินที่ถูกต้องเพื่อเสนอให้ภาครัฐทราบเพื่อขออนุมัติงบประมาณสนับสนุน รวมทั้งอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปที่ทันสมัยในการจัดทำบัญชี 2. ภาครัฐและวิสาหกิจชุมชนต้นแบบที่มีความชำนาญด้านการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อาทิ การติดต่อประสานงาน การจัดส่งเอกสารที่ต้องใช้บันทึกบัญชีเพื่อป้องกันการบันทึกบัญชีผิดพลาด และเกิดความล่าช้า 3. ภาครัฐควรเข้ามาอบรมและพัฒนาความรู้ผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องโดยมีรูปแบบและคู่มือการจัดทำบัญชีที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อมิให้ผู้จัดทำบัญชีเกิดความสับสนได้ [3]

ตารางที่ 2 สรุปแนวทางการพัฒนาความรู้การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

รายการ	แนวทางในการพัฒนา
1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี	ควรมีหน่วยงานจากภาครัฐเข้ามาจัดอบรมการจัดทำบัญชีให้กับวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและ ความเข้าใจการจัดทำบัญชี เช่น กรมตรวจสอบบัญชี สหกรณ์หรือสถาบัน การศึกษาในพื้นที่ที่เปิดสอนด้านการบัญชี รวมถึงมีการประเมินผลความสำเร็จของการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนภายหลังที่ได้รับการอบรม
2. ด้านเอกสารและวิธีการจัดการเอกสารทางบัญชี	ควรมีหน่วยงาน เข้ามาอบรมหรือให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางถึงความสำคัญของการจัดการบัญชี การใช้แบบฟอร์มทางการบัญชี วิธีการแยกหมวดหมู่เอกสารทางการบัญชีให้ถูกต้อง การเก็บรักษาเอกสารทางการบัญชี รวมถึงแนะนำในการออกแบบเอกสารเพื่อใช้ในวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 2 สรุปแนวทางการพัฒนาความรู้การจัดทำ
บัญชีของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอ
แหลมงอบ จังหวัดตราด (ต่อ)

รายการ	แนวทางในการพัฒนา
3.ด้านเครื่องมือ และสารสนเทศใช้ ในการปฏิบัติงาน ด้านบัญชี	ภาครัฐ ควรสนับสนุนอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ รวมถึง โปรแกรม ทางการบัญชีที่ทันสมัยและใช้งาน ง่าย มีการการจัดอบรมการใช้ โปรแกรมบัญชีให้กับวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นการปฏิบัติจริง กับรายการ ทางการบัญชีที่เกิดขึ้นในวิสาหกิจ ชุมชน เพื่อให้การทำบัญชีและการ ออกรายงานทางการบัญชีของ วิสาหกิจชุมชนมีความถูกต้อง รวดเร็วมากขึ้น
4.ด้านความร่วมมือ และประสานงาน จากหน่วยงาน ภายนอก	ควรมีการจัดประชุมร่วมกัน ระหว่างภาครัฐและวิสาหกิจชุมชน อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของการ ดำเนินงาน รวมถึงด้านการบัญชี ระหว่างกัน และควรจัดตั้งศูนย์ให้ คำปรึกษาด้านการจัดทำบัญชี เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและให้ คำปรึกษาด้านการจัดทำบัญชีของ วิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะ

6. ข้อเสนอแนะในการทําวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่ได้รับจากการทําวิจัยในครั้งนี้
งานวิจัยครั้งต่อไปที่ควรศึกษาเกี่ยวกับ

6.1 การวางระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชน เพื่อ
พัฒนาระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชนและพัฒนาเป็น
คู่มือปฏิบัติงานเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถนำข้อมูล
ที่ได้ไปใช้ในการจัดทำบัญชีให้เป็นไปในทิศทาง
เดียวกัน รวมถึงจัดอบรมให้กับผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจ
ชุมชนต่อไป

6.2 ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ร่วม ในเรื่องการเพิ่มศักยภาพการจัดทำบัญชีของ

วิสาหกิจชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการ
จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). คู่มือการ
ดำเนินการวิสาหกิจชุมชน. [สืบค้นวันที่ 2
ตุลาคม 2563] จาก : [http://www.sceb.
doae.go.th/Documents/SKC/wCE.pdf](http://www.sceb.doae.go.th/Documents/SKC/wCE.pdf).
- [2] กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริม
การเกษตร (2562). คู่มือนักส่งเสริม
วิสาหกิจชุมชน. [สืบค้นวันที่ 2 ตุลาคม
2563] จาก : [http://www.sceb.doae.
go.th/Documents/SSV/CEE.pdf](http://www.sceb.doae.go.th/Documents/SSV/CEE.pdf).
- [3] ชลนกน โฆษิตคณิน (2560). ปัญหา
อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดทำ
บัญชีวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครปฐม.
กรุงเทพฯ. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
กรุงเทพธนบุรี.
- [4] ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย (2556). แนว
ปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของ
ผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด
สกลนคร.รายงานการประชุมวิชาการของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 51.
(หน้า253-260). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- [5] กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564).
รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจ
ชุมชน. [สืบค้นวันที่ 2 ตุลาคม 2563] จาก :
[http://smce.doae.go.th/Product
Category/SmceCategory.php](http://smce.doae.go.th/ProductCategory/SmceCategory.php).
- [6] วชิร อ้นวิวัฒน์. (2554). ปัญหาและ
อุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน
ในจังหวัดนครราชสีมา. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี,
2554.

- [7] สุภาวดี ขุนทองจันทร์, การวิจัยธุรกิจ,
สำนักพิมพ์ซีเ็ดด ยูเคชั่น จำกัด, พ.ศ.2560,
หน้า 164.
- [8] สนิธระวา คามดิษฐ์, กมลทิพย์ อาร์ทอร์ส,
กิตติยากร อิศรางกูร ณ อยุธยา, เฉลิมสิน
สิงห์สนอง, นภาพรณ จันทรศัพพ์ และ ทัด
ดาว แนบเนียน, ระเบียบวิธีการวิจัย
เบื้องต้น, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย, พ.ศ.2556, หน้า 77.
- [9] ไฮลดา สุทินปรีดา (2563). ปัญหาและ
อุปสรรคของผู้จัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน
ในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. รายงาน
การประชุมหาดใหญ่ระดับชาติและ
นานาชาติ ครั้งที่ 11. (หน้า 1735-1745).
- [10] โครงการชลประทาน จังหวัดตราด
(2558). ข้อมูลของจังหวัดตราด. [สืบค้น
วันที่ 8 ตุลาคม 2563] จาก : [https://
www.govesite.com/tratrid9/
content.p?mcid=20170118100451
pKMHwfk](https://www.govesite.com/tratrid9/content.p?mcid=20170118100451pKMHwfk).